

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Факультет економіки та управління
Кафедра економіки та безпеки бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з науково-педагогічної роботи ХТЕІ КНТЕУ

 А. В. Катаєв

« 31 » 08 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Макроекономіка

(повна назва навчальної дисципліни)

для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр

(бакалавр чи магістр)

року набору

2017

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

051 Економіка

(шифр і найменування спеціальності)

спеціалізації

Економіка бізнесу

(найменування спеціалізації)

Харків, 2018 рік

Розробник Пронкіна Лора Іллівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

професор кафедри економіки та безпеки бізнесу
(посада повністю)

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання повністю)

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
економіки та безпеки бізнесу

(назва кафедри)

протокол № 1 від 31.08.2018р.

Зав. кафедри

(підпис)

Н.В.Якименко-Терещенко
(ініціали та прізвище)

Програму розглянуто та схвалено на засіданні методичної комісії факультету
економіки та управління

(назва факультету)

протокол № 1 від 31.08.2018р.

Голова методичної комісії

(підпис)

О.М.Гавриш
(ініціали та прізвище)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Макроекономіка» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Метою викладання навчальної дисципліни є набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки сучасного економічного мислення та економічної культури, адекватних умовам життя країни у ринкових відносинах, а також навчання базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є соціально-економічні відносини між людьми в процесі виробництва, обміну, розподілу і споживання різноманітних товарів і послуг.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни «Макроекономіка» ґрунтується на знаннях навчальної дисципліни «Політична економіка», «Просторова економіка» та є основою для подальшого засвоєння професійних навчальних дисциплін, таких як «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Менеджмент», а також при проходженні практик, написанні курсових робіт.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок безпечності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм та правил, а також необхідного рівні індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність до гнучкого мислення у широкому діапазоні можливих місць роботи та у повсякденному житті, здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів.

ЗК 3. Вміння виконувати економічні дослідження в групі під керівництвом лідера; здатність до врахування дисциплінарних вимог, планування та управління часом

ЗК 4. Здатність до безперервного та актуального навчання, вивчення і узагальнення передового досвіду у сфері своєї професійної діяльності, генерування нових ідей;

фахових компетентностей:

ФК 7. Здатність використовувати відповідну термінологію, опанування методичного інструментарію розробки та реалізації завдань управління господарсько-фінансовою діяльністю підприємства.

ФК 15. Здатність використовувати існуючі комп'ютерні програми з метою підвищення ефективності професійної діяльності;

програмних результатів навчання:

ПРН 1. Володіння широким кругозором.

ПРН 2. Володіння знаннями щодо соціально-економічного та політичного устрою суспільства та вміння їх застосовувати у діяльності.

ПРН 10. Знання та розуміння економічної теорії, правових норм, що регулюють підприємницьку діяльність.

ПРН 11. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері економічної діяльності підприємства та у процесі навчання.

ПРН 12. Уміння виявляти резерви підвищення ефективності та обґрунтовувати рекомендації для розв'язання ситуативних завдань в сфері управління економічною діяльністю підприємства.

ПРН 16. Уміння обґрунтовувати рекомендації щодо розв'язання проблем функціонування і розвитку підприємства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, метод та функції макроекономіки

Практична функція макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами – головна проблема макроекономіки. Зростання ефективності економіки як головне завдання макроекономіки.

Об'єкт та предмет макроекономіки. Економічна система як суб'єкт макроекономіки. Суб'єкти змішаної економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна та нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика.

Методологія макроекономіки. Моделювання як основний метод макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні зміни макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змін.

Становлення та розвиток макроекономічної науки. Економічна таблиця Кене як перша спроба макроекономічного моделювання. Макроекономічні ідеї класичної теорії. Кейнсіанська революція. Витоки та ідеї неокейнсіанської та неокласичної теорій.

Тема 2. Макроекономічні показники у системі національних рахунків

Система національних рахунків. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки.

Показники результатів макроекономічної діяльності. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валовий національний прибуток та валовий національний прибуток наявний. Особистий та після оподаткований прибуток. Макроекономічні показники на чистій основі.

Номинальний та реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Темпи росту та приросту реального ВВП. Індекси цін. Інфлювання та дефлювання ВВП.

Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від однотоварного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори сукупного попиту.

Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його криву. Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція і ціна. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції.

Модель AD – AS як базова модель економічної рівноваги. Відновлення рівноваги, яка порушується сукупним попитом. Відновлення рівноваги, яка порушується сукупною пропозицією.

Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції

Кейнсіанська функція споживання. Споживання як функція після оподаткованого доходу. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання та чинники, які на нього впливають. Графік споживання.

Індукційоване і автономне споживання. Багатство. Запозичення. Функції споживання з урахуванням часу. Гіпотеза життєвого циклу.

Гіпотеза постійного(перманентного) доходу.

Роль інвестицій в економіці. Вплив інвестицій на економіку. Гранична продуктивність капіталу. Виробнича функція.

Інвестиційні функції. Кейнсіанська функція інвестицій. Неокласична функція інвестицій. Бажаний обсяг основного капіталу. Очікуваний обсяг виробництва.

Проста інвестиційна функція. Чинники, які впливають на величину автономних інвестицій. Технічний прогрес. Рівень забезпеченості основним капіталом. Податки на прибуток підприємств. Ділові очікування.

Заощадження та інвестиції. Механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Структура заощаджень та їх трансформація в інвестиції.

Тема 5. Моделі макроекономічної рівноваги

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Метод «витрати-випуск». Метод «вилучення – ін'єкції».

Мультиплікатор витрат. Сутність і кількісна визначеність мультиплікатора витрат. Механізм мультиплікації автономних витрат.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив. Інфляційний розрив.

Тема 6. Фіскальна політика держави

Роль держави в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Засоби впливу держави на економічний кругообіг: чисті податки, державні закупівлі, перерозподільна та стабілізаційна функції. Економічний кругообіг з урахуванням зовнішніх зв'язків.

Класична теорія як теоретична база державного невтручання в економіку. Концептуальна основа класичної теорії. Положення класичної теорії про ринковий механізм регулювання повної зайнятості.

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Критика класичної теорії з боку кейнсіанців. Основні положення кейнсіанської теорії. Ефективний попит та державні методи його стимулювання.

Стабілізаційна політика. Полеміка навколо стабілізаційної політики. Особливості державного регулювання економіки України в перехідний період.

Тема 7. Монетарна політика

Механізм функціонування грошового ринку. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції.

Попит на гроші. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Кейнсіанська функція попиту на гроші. Фрідманівська функція попиту на гроші.. Попит та гроші для угод, попит на гроші як активи та їх графічна інтерпретація.

Механізм грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку. Процентна ставка.

Банківська система та грошова пропозиція. Основні функції комерційних банків. Банківські резерви. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора.

Механізм та методи монетарної політики. Кінцеві та проміжні цілі монетарної політики. Основні методи монетарної політики: операції на відкритому ринку, зміна норми обов'язкових резервів, зміна облікової ставки. Вплив монетарної політики на економіку: політика дорогих та дешевих грошей.

Тема 8. Споживання домогосподарств

Доходи домогосподарств. Суть, поняття «рівень життя» та фактори, які впливають на нього.

Показники, які характеризують рівень життя: споживчий кошик, поріг зубожіння, середньомісячна заробітна плата, кількість валового продукту на душу населення, споживання основних продуктів на душу населення у рік. Основні методи розрахунку рівня життя. Засоби вимірювання диференціації доходів.

Економічна нерівність та політика соціального захисту населення. Крива Лоренца як графічна модель фактичного розподілу доходів. Чинники, що викликають нерівність в доходах. Бідність та прожитковий мінімум.

Особливості динаміки рівня життя в Україні в сучасних умовах. Соціальна політика держави: напрямки та проблеми.

Тема 9. Циклічні коливання та економічне зростання

Основні засади теорії економічного зростання. Сутність і форми економічного зростання. Кейнсіанська теорія економічного зростання. Неокласична теорія економічного зростання.

Модель економічного зростання Р. Солоу. Передумови моделі Солоу. Чинники економічного зростання в моделі Солоу. Нагромадження капіталу. Приріст населення. Технічний прогрес. Висновки моделі Солоу.

Джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Внесок технічного прогресу в економічне зростання. Економічне зростання з урахуванням усіх джерел.

Економічні цикли. Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність та структура економічного циклу. Генезис розвитку економічного циклу. Види економічних циклів. Причини циклічних коливань. Індикатори циклічних коливань.

Криза в економіці України: особливості та шляхи її подолання

Тема 10. Інфляція та антиінфляційна політика

Сутність і види інфляції. Темпи інфляції та їх обчислення. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту та інфляція витрат, передбачувана та непередбачувана інфляція. Теорія раціональних очікувань.

Основні причини інфляції. Кейнсіанська теорія інфляційних чинників. Монетаристська теорія причин інфляції. Чинники інфляції попиту. Чинники інфляції витрат. Інфляція очікування. Базова інфляція.

Основні соціально-економічні наслідки високої інфляції. Інфляція та безробіття. Стимулююча політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса щодо зв'язку між безробіттям та інфляцією в короткостроковому та довгостроковому періодах. Державні програми зі сприяння зайнятості. Антиінфляційна політика та її види.

Тема 11. Безробіття та політика зайнятості

Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

Зайнятість та безробіття. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційне ВВП. Закон Оукена та втрати економіки в наслідок циклічного безробіття.

Чинники, що впливають на безробіття. Чинники природного безробіття. Чинники циклічного безробіття. Закони при мінімальну заробітну плату. Вплив профспілок на заробітну плату. Ефективна заробітна плата. Втрати від безробіття. Державна політика зайнятості населення.

Тема 12. Макроекономічна політика у відкритій економіці

Об'єктивні передумови виникнення і формування світового господарства. Основні теорії міжнародної торгівлі. Теорія порівняльних переваг.

Світова торгівля товарами і послугами. Показники розвитку зовнішньої торгівлі. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Зовнішньоторговельна політика: протекціонізм та вільна торгівля. Торговельна політика, її засоби: митні та не митні. Вплив чистого експорту на ВВП.

Модель Манделла-Флемінга як теорія сукупного попиту у відкритій економіці. Макроекономічна політика за плаваючого валютного курсу. Макроекономічна політика за фіксованого валютного курсу.

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

Тема дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 1. Предмет і метод макроекономіки	Предмет і метод макроекономіки	2			
Тема 2. Макроекономічні показники у системі національних рахунків	Макроекономічні показники у системі національних рахунків	2			
Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	2			
Тема 4. Споживання , заощадження та інвестиції	Споживання , заощадження та інвестиції	2			
Тема 5. Модель макроекономічної рівноваги	Модель макроекономічної рівноваги	2			
Тема 6. Фіскальна політика держави	Фіскальна політика держави	2			
Тема 7. Монетарна політика	Монетарна політика	2			
Тема 8. Споживання домогосподарств	Споживання домогосподарств	2			
Тема 9. Рівновага національного ринку в моделі IS-LM	Рівновага національного ринку в моделі IS-LM	2			
Тема 10. Інфляція та антиінфляційна політика	Інфляція та антиінфляційна політика	2			
Тема 11. Зайнятість та соціальний захист населення	Зайнятість та соціальний захист населення	4			
Тема 12. Макроекономічна політика у відкритій економіці	Макроекономічна політика у відкритій економіці	4			
Усього		28			

Лекційний матеріал доступний у системі дистанційного навчання інституту: <http://edu.htei.org.ua/course/view.php?id=140>.

5.2. Теми семінарських занять

Тема дисципліни	Тема семінарського заняття	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 1. Предмет і метод макроекономіки	Предмет і метод макроекономіки	2			
Тема 2. Макроекономічні показники у системі	Макроекономічні показники у системі	2			

Тема дисципліни	Тема семінарського заняття	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
національних рахунків	національних рахунків				
Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	2			
Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції	Споживання, заощадження та інвестиції	2			
Тема 5. Модель макроекономічної рівноваги	Модель макроекономічної рівноваги	2			
Тема 6. Фіскальна політика держави	Фіскальна політика держави	2			
Тема 7. Монетарна політика	Монетарна політика	2			
Тема 8. Споживання домогосподарств	Споживання домогосподарств	2			
Тема 9. Рівновага національного ринку в моделі IS-LM	Рівновага національного ринку в моделі IS-LM	2			
Тема 10. Інфляція та антиінфляційна політика	Інфляція та антиінфляційна політика	2			
Тема 11. Зайнятість та соціальний захист населення	Зайнятість та соціальний захист населення	4			
Тема 12. Макроекономічна політика у відкритій економіці	Макроекономічна політика у відкритій економіці	4			
Усього		28			

Завдання до семінарських занять наведено у системі дистанційного навчання інституту: <http://edu.htei.org.ua/mod/resource/view.php?id=140>.

5.3. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом.

5.4. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Основні форми самостійної роботи студентів:

1.Робота з інформаційними джерелами: опрацювання навчальних видань, періодичної та наукової літератури; вивчення нормативно-законодавчої та правової бази; опрацювання Інтернет-ресурсів за певною проблематикою навчальної дисципліни.

2. Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу.
3. Самостійне розв'язання практичних завдань.
4. Самостійне виконання тестових завдань.
5. Виконання науково-дослідної роботи.
6. Підготовка доповідей на наукові семінари, засідання наукових гуртків.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Завдання до самостійної роботи занять наведено у системі дистанційного навчання інституту: <http://edu.htei.org.ua/mod/resource/view.php?id=140>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Навчальним планом передбачено виконання курсової роботи. Порядок її виконання та критерії оцінювання наведено у [2].

Організація курсового проектування регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про організацію виконання та захисту курсових робіт (проектів);
- Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у творах працівників і здобувачів вищої освіти Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету.

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

8.1. Схема нарахування балів для студентів денної форми навчання

Навчальні роки	Поточний контроль (максимум 60 балів, мінімум 34)												Підсумковий контроль	Сума	
	усього	у тому числі за темами													
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11			Тема 12
2018/2019	60	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі форми та методи оцінювання:

Поточний контроль:

- для студентів денної форми навчання: тестування в дистанційній системі інституту; перевірка індивідуальних завдань; опитування (усне, письмове); обговорення реферативних повідомлень; письмова самостійна (контрольна) робота.

Умовою допуску до підсумкового контролю є виконання програми дисципліни і отримання оцінки за виконаний поточний контроль не менше 34 балів.

Підсумковий контроль:

- для студентів денної форми навчання: письмовий екзамен.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА (ОСНОВНА, ДОПОМІЖНА)

10.1. Основна література

1. Базилевич В. Д. Макроекономіка навчальний посібник / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик. – Київ : Атіка, 2002. – 368 с.
2. Лагутін В. Д. Макроекономіка : навчальний посібник / В. Д. Лагутін, Л. І. Пронкіна. – Київ : КНТЕУ, 2012. – 126 с.
3. Пронкіна Л. І. Макроекономіка : навчальний посібник / Л. І. Пронкіна. – Харків : ХТЕІ КНТЕУ, 2011. – 164 с.
4. Пронкіна Л. І. Макроекономіка. Опорний конспект лекцій : навчальний посібник / Л. І. Пронкіна. – Харків, 2010. – 65 с. – Рукопис.
5. Савченко А. Г. Макроекономіка : підручник / А. Г. Савченко. – Київ : КНЕУ, 2005. – 441 с.

10.2. Допоміжна література

6. Данилович-Кропивницька М. Л. Макроекономіка : навчальний посібник / М. Л. Данилович-Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. – 2-е вид., доп. – Львів : Львівська політехніка, 2017. – 292 с.
7. Кораблін С. О. Макроекономічна динаміка України: пастка сировинних ринків : монографія. – Київ : Інститут економіки та прогнозування, 2017. – 308 с.

8. Методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу «Макроекономіка» / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, І. П. Соколовська. – Київ, 2003. – 55 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

9. Державна служба статистики [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>. – Станом на 16.08.2018. – Назва з екрана.
10. Економіка України [Електронний ресурс] : всеукраїнський щомісячний науковий журнал. – Режим доступу: <http://www.economukraine.com.ua>. – Станом на 16.08.2018. – Назва з екрана.
11. Економічна теорія [Електронний ресурс] : [сайт наукового журналу]. – Режим доступу: <http://etet.org.ua>. – Станом на 16.08.2018. – Назва з екрана.
12. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. – Станом на 27.08.2018. – Назва з екрана
13. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Станом на 31.08.2018. – Назва з екрана.
14. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Станом на 31.08.2018. – Назва з екрана.